

NCE HEIDNER BIOCLUSTER

ÅRSRAPPORT
2023

**NCE HEIDNER
Biocluster**
Norwegian Centres of Expertise

INNHold

NCE HEIDNER BIOCLUSTER	3
Om NCE Heidner Biocluster.....	4
Virkeområde.....	5
Hovedmål for klyngesamarbeidet.....	6
Medlemmer og samarbeidspartnere.....	8
Tilbakeblikk på 2023.....	10
Styreåret 2023.....	12
Oversikt: styringsgruppen.....	13
Administrasjon.....	14
Bærekraftig innovasjon og industriutvikling på tvers.....	15
Cyber Security Program ble en suksess.....	16
Nasjonal satsing på agrifoodtech.....	18
Bærekraftsløft for den grønne bionæringen.....	20
Sikret fortsettelse av tilbud om EU-rådgivning.....	22
Aktiviteter og måloppnåelse.....	24

FOTO:

Forside: Raket J. Beg
Side 2, 6-7, 8, 10-11, 13, 21, 23-24 : Raket J. Berg
Side 4, 9, 22: Linda-Theres Trondsen
Side 5: Brit Rønning Johansen
Side 12: Geno
Side 14: Raket J. Berg, Linda-Theres Trondsen og Cecilie Bannow
Side 15: Anna Edlund
Side 16: Thomas Selvaag Moss
Side 18-19: Klosser Innovasjon
Side 20: NCE Heidner Biocluster

OM NCE HEIDNER BIOCLUSTER

NCE Heidner Biocluster er den nasjonale næringsklyngen for bærekraftig matproduksjon og grønn bioøkonomi. Hovedmålet for klyngen er å styrke medlemmenes internasjonale konkurransekraft, samt å være et utstillingsvindu for bærekraftige løsninger knyttet til matproduksjon.

Klyngen er unik i Norge og representerer hele verdikjeden for bærekraftig matproduksjon. De fleste medlemmene opererer innen landbruk, enkelte innen havbruk, mens andre har tverrsektoriell aktivitet.

VIRKEOMRÅDE

Klyngens partnervirksomheter er sentrale i Norges omstilling til en sirkulær bioøkonomi, der økt ressurseffektivitet, mer bærekraftige verdikjeder og å erstatte fossile ressurser med fornybare bioressurser står sentralt.

De store globale bærekraftsutfordringene som danner grunnlaget for FNs bærekraftsmål, samt EUs «Green Deal» med tilknyttede strategier for mat og landbruk og sirkulærøkonomi er toneangivende for nye krav og forventninger til matproduksjonen.

For klyngen tydeliggjør disse hvilke utfordringer som må

løses – og følgelig hvor det finnes forretningsmuligheter med utgangspunkt i klyngebdriftens unike fortrinn.

I løpet av 2023 ble det vedtatt ny strategi for NCE Heidner Biocluster for perioden 2024-2026. Her er det lagt vekt på å fremme klynge-samarbeidets evne til å identifisere og gripe

mulighetene og posisjonere klyngen som en viktig drivkraft for utvikling av ny bio-basert industri og omstilling til en sirkulær bioøkonomi.

Klyngen skal være en pådriver for samarbeid internt og på tvers av industrier og på tvers av landegrensener.

HOVEDMÅL FOR KLYNGE-SAMARBEIDET

- Styrke partnervirksomhetenes internasjonale konkurransekraft.
- Være et utstillingsvindu for bærekraftige løsninger knyttet til matproduksjon.

PRIORITERTE FOKUS-OMRÅDER:

Innovasjonsevne og internasjonal kommersialisering

Klyngens hovedmål er økt internasjonal konkurransekraft. Dette fordrer sterk kompetanse på kommersialisering og internasjonal merkevarebygging. Innovasjonsevne og nytenking rundt forretningsmodeller er en sentral forutsetning.

Klyngens medlemmer skal få drahjelp til å bli synlige ovenfor internasjonale samarbeidspartnere og kunder.

Økt bærekraft og omstilling til en sirkulær økonomi

Det grønne skiftet representerer både skjerpede krav og behov for betydelig omstilling av virksomhetene,

men også store forretningsmuligheter som klyngen er godt posisjonert for å gripe. Klyngen må jobbe med begge deler for å sikre fremtidig konkurransekraft.

Digitalisering og digital transformasjon

Gjennom digitalisering kan matproduksjonen gjøres mer bærekraftig. Datadrevet beslutningsstøtte til bonden, produsenter og industrien gir økt produksjon med mer effektiv ressursbruk og med reduserte klimautslipp.

Digital teknologi gir mulighet for økt sporbarhet i verdikjedene og fremmer nasjonal matberedskap. Dette setter store krav til kompetanse og datasikkerhet. Digital teknologi vil også være et sentralt virkemiddel for å

realisere mange av målene under øvrige fokusområder.

Genteknologi for økt bærekraft

Bioteknologi og spesielt genteknologi er blant de viktigste muliggjørende teknologiene for bærekraftig verdiskaping fra biologiske ressurser i bioøkonomien.

I likhet med digital teknologi vil også genteknologi derfor være et sentralt virkemiddel for å realisere mange av målene under de andre fokusområdene i strategien.

Klyngen har bedrifter som er verdensledende innen husdyrgenetikk og planteforedling og det er viktig å ivareta denne posisjonen og bidra til å realisere genetikkbedriftenes vekstambisjoner.

Hovedmål for klyngesamarbeidet er å:

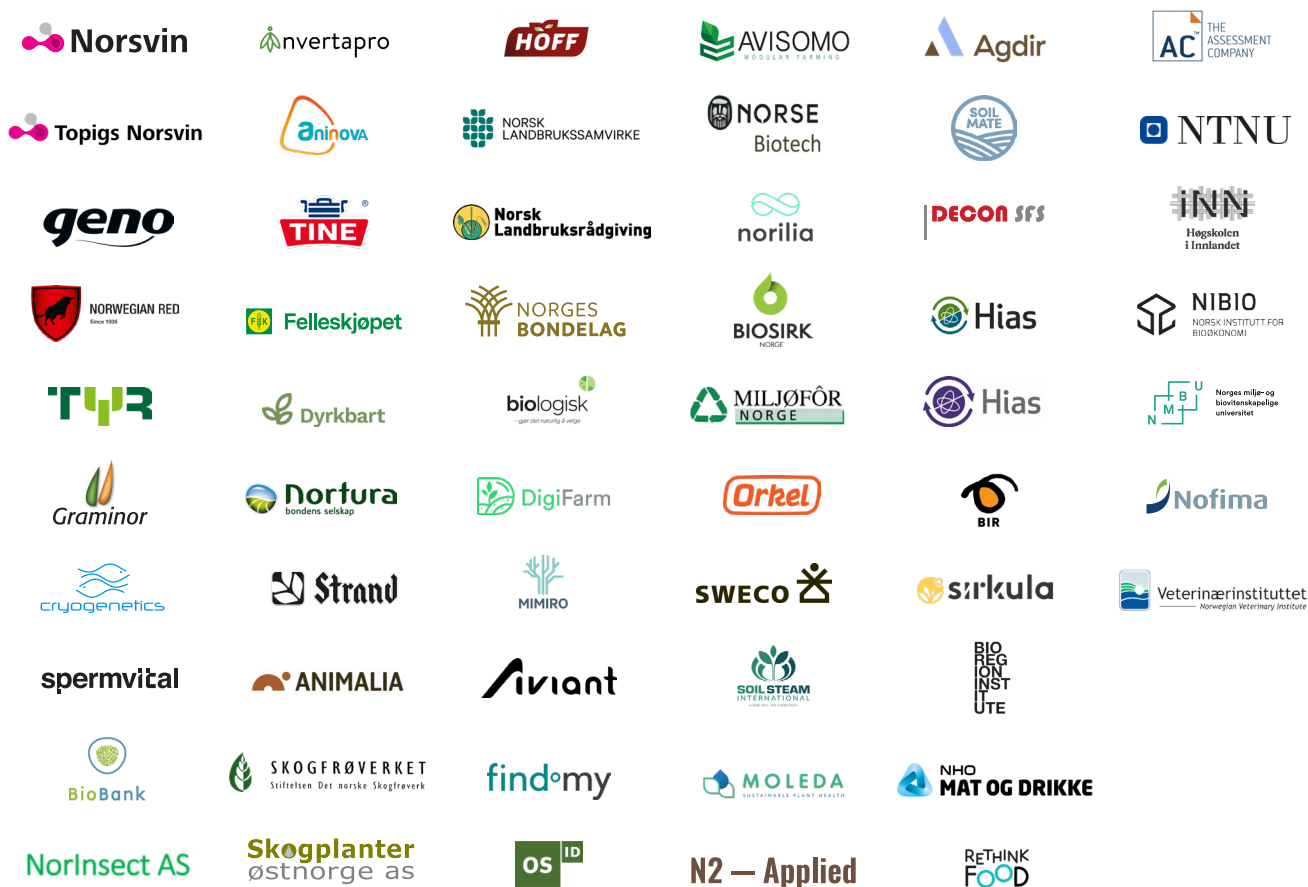
- Styrke partnervirksomhetenes internasjonale konkurransekraft.
- Være et utstillingsvindu for bærekraftige løsninger knyttet til matproduksjon.

MEDLEMMER OG SAMARBEIDSPARTNERE

Klyngen har over 60 medlemmer og partnere med totalt 15.000 ansatte og 66 milliarder kroner i omsetning. Medlemmene spenner fra gründere til Norges største samvirker, akademier, forskning og offentlig virksomhet.

MEDLEMMER

SAMARBEIDSPARTNERE

Ved utgangen av 2023 var 66 bedrifter og organisasjoner del av klyngenettverket NCE Heidner Biocluster.

Norwegian Innovation Clusters er et statlig finansiert klyngeprogram som skal bidra til verdiskaping gjennom bærekraftig innovasjon.

Dette skal skje ved å utløse og forsterke samarbeidsbaserte utviklingsaktiviteter i klyngene, med sikte på å øke klyngenes dynamikk og attraktivitet, og å øke den enkelte bedrifts innovasjonsevne.

Programmet har nivåene Arena, Arena Pro, NCE og GCE, og er et samarbeid mellom Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet.

“ Skal du tiltrekke deg fremtidens arbeidskraft må du vise at du har en bærekraftig forretningsmodell. Ellers går du glipp av de beste kandidatene.
Brit Rønning Johansen, daglig leder NCE Heidner Biocluster

TILBAKEBLIKK PÅ 2023

2023 har vært et år med høy samarbeidsaktivitet og klyngen har gjennomført flere viktige kompetanse- og utviklingsløft. Samtidig har det vært et år preget av fokus på endring og å rigge klyngen best mulig for videre satsing nå når våre 10 år i det nasjonale klyngeprogrammet er ferdig.

Klyngen har et svært godt utgangspunkt for videre prosjektfinansiering med en demonstrert *track record* i å utvikle og gjennomføre viktige samarbeidsprosjekter for økt bærekraftig matproduksjon og utvikling av den grønne bioøkonomien. På slutten av

matsikkerhet og eksport, og aldri har vel klyngepartnernes kompetanse vært mer relevant og etterspurt enn nå.

Blant våre aktiviteter i 2023 vil jeg også trekke fram vårt *Cyber Security Program*, *Bærekraftsløftet for den*

om våre partnervirksomheters engasjement for klyngesamarbeidet og at klyngens tilbud oppleves relevant.

Jeg vil derfor på vegne av oss i administrasjonen takke alle partnere i NCE Heidner

Arbeidet i NCE Heidner Biocluster bidrar til å realisere regionale, nasjonale og internasjonale mål, knyttet til blant annet bærekraft og sirkulærøkonomi, digitalisering, matsikkerhet og eksport, og aldri har vel klyngepartnernes kompetanse vært mer relevant og etterspurt enn nå.

Brit Rønning Johansen
daglig leder NCE Heidner Biocluster

året fikk vi også beskjed om at Innovasjon Norge forlenger støtten til EU-rådgivning i fire nye år, og at det viktige arbeidet for økt samarbeid på tvers av blå og grønn sektor som gjøres i prosjektet *Land møter hav* mottar ny støtte fra bioøkonomi-ordningen.

grønne bionæringen, samarbeidet rundt rammebetingelser for genteknologi, samt Agrifoodtech Norway som viktige felles løft for å sikre konkurransekraften til virksomhetene, og for Norges omstilling til en sirkulær bioøkonomi.

Biocluster for deltakelsen i klyngens aktiviteter i 2023 og for deres engasjement for å videreutvikle klynge-samarbeidet.

Vi ser fram til mange nye, viktige samarbeidsprosjekter fremover.

Arbeidet i NCE Heidner Biocluster bidrar til å realisere regionale, nasjonale og internasjonale mål, knyttet til blant annet bærekraft og sirkulærøkonomi, digitalisering,

I 2023 har mer enn 500 ansatte i klyngens partnervirksomheter deltatt på klyngens aktiviteter. Totalt har over 6000 arbeidstimer blitt lagt ned fra virksomhetenes side! Dette sier mye

Brit Rønning Johansen
daglig leder

STYREÅRET 2023

Styret ser tilbake på et aktivt og engasjert år med god fart innenfor alle temaområdene som klyngen fokuserer på.

Vi har bedrifter og kompetansemiljøer som er ledende i verden innenfor sine felt, og gjennom 2023 har vi tatt gode steg i videreutviklingen av klynga.

Vårt hovedmål er å styrke bedriftenes konkurransekraft

Program og Sirkulær & Bærekraftig - bærekraftsløftet for den grønne bio-næringen.

Internasjonaliseringsarbeidet i *Agrifoodtech Norway* er svært viktig for å realisere større verdier ute.

innsikt på dette feltet.

Også i 2023 fikk klyngen nye medlemmer. Dette er svært gledelig og befester NCE Heidner Biocluster sin posisjon som den ledende klyngen i Norge innenfor grønn bioøkonomi og

”

Vi har bedrifter og kompetansemiljøer som er ledende i verden innenfor sine felt, og gjennom 2023 har vi tatt gode steg i videreutviklingen av klynga.

Kristin Malonæs
styreleder

i et internasjonalt marked og å være et utstillingsvindu for bærekraftige løsninger knyttet til matproduksjon. Begge områdene har stått sentralt for styrets arbeid i året som har gått.

Klyngen har i 2023 gjennomført noen større svært gode program som har samlet mange av medlemmene og bidratt til betydelige løft innenfor *Cyber Security*

For mange av bioteknologi-bedriftene har påvirkning av rammevilkår for å ta i bruk nye verktøy innenfor gen-redigeringsfeltet stått sentralt i 2023.

NOU 2023:18 om Genteknologi i en bærekraftig fremtid har vært et viktig oppspill til lovgivende myndigheter og klyngen har ytet svært verdifull bistand i formidling av kunnskap og

bærekraftig matproduksjon.

Vi har god fart inn i 2024 og styret takker dyktige ansatte for svært god innsats gjennom året som har gått.

Kristin Malonæs
styreleder

Styringsgruppen har i 2023 bestått av følgende medlemmer:

Kristin Malonæs
Geno (styreleder)

Kari Kolstad
NMBU

Trond Lund
N2 Applied

Maria Hörnell Willebrand
Høgskolen i Innlandet

Rune Langerud
Norse Biotech

Ane-Guro Danielsen
Nortura

Bjørn Petter Skjeltnor
Felleskjøpet Agri

Silje Stenstad Nilsen
Biologisk

Jeanette Wetzel
Norsvin

Frank Larsen
Klosser Innovasjon (observatør)

Anne Morseth
Innovasjon Norge (observatør)

ADMINISTRASJON

Klyngens prosjekter administreres av ansatte og drives i henhold til klyngestrategien og beslutningene fra styringsgruppen og årsmøtet. Administrasjonen er ansatt i Klosser Innovasjon AS, som er et innovasjonsselskap som er pådriver for vekst og innovasjon. Klosser Innovasjon har fokus på tre bransjemessige satsningsområder: bioøkonomi, industri og digitale tjenester. Les mer om Klosser Innovasjon: www.klosser.no

Brit Rønning Johansen
Daglig leder

Brit begynte hos NCE Heidner Biocluster i juni 2014. Hun har en mastergrad i næringsrettet bioteknologi fra Høgskolen i Innlandet med videreutdanning innen bærekraft, forretningsutvikling og IPR fra Universitetet i Oslo, BI og University of California, Berkeley. Brit organiserer og leder strategi- og innovasjonsprosesser, og er blant annet ansvarlig for temagruppen for bærekraft.

Linn Dybdahl
EU-rådgiver

Linn begynte hos NCE Heidner Biocluster i desember 2015. Hun har en mastergrad i molekylær biovitenskap og mikrobiologi fra Universitetet i Oslo, samt videreutdanning innen biobusiness fra Høgskolen i Innlandet. Hun har blant annet erfaring med entreprenørskap. Som EU-rådgiver arbeider Linn med EU-prosjekter og bistår med å identifisere utlysninger og skrive søknader. Hun jobber også med det nasjonale virkemiddelapparatet.

Linda-Theres Trondsen
Kommunikasjonsansvarlig

Linda-Theres begynte hos NCE Heidner Biocluster i august 2018. Hun er Master of Arts fra NTNU innen fagretningen visuell kommunikasjon. Linda-Theres har også studert medieproduksjon ved Høgskolen i Gjøvik. Linda-Theres har kommunikasjonsfaglig erfaring fra helsevesenet, bank og finans og samferdsel. I klyngen arbeider hun faglig bredt med grafisk design, fotografering, rådgivning, web, nyheter, presse og sosiale medier.

Sigrid Bratlie
prosjektleder genteknologi

Sigrid begynte hos NCE Heidner Biocluster i mars 2021. Hun er utdannet molekylærbiolog ved University of Glasgow og Imperial College London i Storbritannia. Sigrid har en Phd fra Institutt for kreftforskning ved Radiumhospitalet i Oslo, et arbeid som ble tildelt H.M Kongens Gullmedalje i 2015. I flere år har hun jobbet sammen med avlsbedriftene Norsvin, AquaGen, Graminor og Geno i forskningsprosjektet GENEinnovate. Dette arbeidet knyttes tett opp mot stillingen hun har i NCE Heidner Biocluster.

Elise Sæle Dahle
prosjektutvikler land møter hav

Elise begynte hos NCE Heidner Biocluster i desember 2021. Hun er utdannet designer ved Falmouth University og holder på med en MBA i strategi og ledelse ved NHH. Elise kommer fra rollen som leder av Haltenbanken. Der arbeidet hun med ulike oppdragsgivere som internasjonale konsern, offentlige institusjoner og organisasjoner, samt nasjonale og regionale SMB-bedrifter. Elise har ledet strategiske og tverrfaglige prosesser, og arbeidet mye med forretningsutvikling, innovasjon og bærekraft.

Anja Løkken Stokke
prosjektleder digitalisering

Anja begynte hos NCE Heidner Biocluster i august 2022. Hun har en mastergrad i International Business fra EAE Business School/Universitat Politècnica de Catalunya i Spania og bachelor i eksportmarkedsføring fra Høgskolen i Ålesund med spesielt fokus på den maritime klyngen. Anja har tidligere jobbet for et rekrutteringsbyrå der hun headhunted IT-personell. Hun har også jobbet for The Rotary Foundation hvor hun jobbet med rådgivning av bærekraftige humanitære prosjekter og behandling av prosjektsøknader.

BÆREKRAFTIG INNOVASJON OG INDUSTRIUTVIKLING PÅ TVERS

Land møter hav bidrar til bærekraftig innovasjon og industriutvikling på tvers av blå og grønn bioøkonomi. Det er et samarbeid mellom Biotech North, NCE Blue Legasea, NCE Heidner Biocluster og NCE Seafood Innovation; Norges ledende klynger innen landbruk, havbruk, fiskeri og bioteknologi.

I november 2023 presenterte Elise Sæle Dahle Land møter hav-prosjektet på Blue Mission Banos konferanse i Göteborg.

Prosjektet er en pådriver for omstilling fra lineære til sirkulære verdikjeder. Målet er å få til økt vekst, økt sirkularitet, lavere utslipp, bedre selvforsyningsgrad og styrking av naturmangfoldet.

På kort tid har initiativet klart å etablere forskningsprosjekter og sikret betydelig finansiering, levert strategiske anbefalinger og innsikt til politikktutforming, samt bidratt til kompetanseoverføring og erfaringsutveksling på tvers av landsdel, industri og sektor.

Fremtiden er fossilfri, fornybar og sirkulær

Økt sirkularitet er en av de viktigste pilarene i Land møter hav-arbeidet. De tre fokusområdene er fremtidige foringredienser, bedre anvendelse og utnyttelse av rest-

råstoff og sidestrømmer, samt industrielle symbioser – et av våre viktigste industrielle verktøy for å få til en bedre ressurs-produktivitet og grønn vekst.

Utvikle prosjekter, bygge kompetanse, kunnskap som politikktutforming

Hovedaktiviteten i Land møter hav er å bidra til utvikling av konkrete prosjekter på tvers av sektorer og verdikjeder. For å få til dette bidrar vår prosjektutvikler Elise Sæle Dahle til å bygge kompetanse hos industriaktører gjennom kompetanseprogram, nettverk og formidling. Hun er en viktig brobygger mellom de fire klyngene. I tillegg har Elise Sæle Dahle bidratt inn i viktige rapporter for å bygge kunnskap og grunnlag for politikktutforming.

Land møter hav-prosjektet har vist seg å være en svært effektiv form for klynge-til-klynge samarbeid. De fire klyngene deler en dedikert 100 prosent stilling. Dette sikrer effektivt samarbeid mellom klyngene og deres respektive medlemmer. Til sammen har de fire klyngene over 250 medlemsorganisasjoner.

Prosjektutvikler Elise Sæle Dahle har kontorsted i Bergen. Stillingen var i 2022 og 2023 finansiert med 1 million per år av Innovasjon Norge. Resterende finansiering kom fra prosjekter finansiert av Norges forskningsråd, Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfinansiering, Vestland fylkeskommune, Møre og Romsdal fylke, samt noen betalte oppdrag.

Land møter hav har lyktes i å skaffe forskningsfinansiering fra regionale og nasjonale utlysninger. Totalt har man hentet rett i over 20 millioner i støtte, samt mobilisert 17 millioner i privat kapital. Totalt summeres dette til 37,4 millioner kroner.

CYBER SECURITY PROGRAM BLE EN SUKSESS

- I dag kan vi se tilbake på seks måneder med stolthet og optimisme. Gjennom vårt felles arbeid har vi etablert et fundament som vil styrke bioøkonomiindustrien i årene som kommer. Sammen kan vi sikre en tryggere fremtid for matindustrien og forbrukere over hele verden, sier sier prosjektleder i NCE Heidner Biocluster og programleder for NCE Heidner Biocluster Cyber Security Program Anja Løkken Stokke. Her sammen med Regine Behrens Dyreng, leder Klosser Resiliens og Elverumsregionen.

I løpet av seks måneder tok matindustrien et stort skritt fremover i kampen for å sikre næringen mot cybertrusler. Et nyskapende samarbeid mellom 28 aktører har vært hjertet av denne reisen.

- NCE Heidner Biocluster Cyber Security Program har ikke bare økt cybersikkerheten i matindustrien, men også satt standard for hvordan ulike sektorer og organisasjoner kan samarbeide for å beskytte globale ressurser, sier prosjektleder i NCE Heidner Biocluster og programleder for NCE Heidner Biocluster Cyber Security Program, Anja Løkken Stokke.

Voksende bekymring ble pilotprogram

Cybertrusler mot matindustrien er en voksende bekymring. Fra datainnbrudd

i store matprodusenters systemer til ransomware-angrep på logistikselskaper, har bransjen blitt et yndet mål for cyber-kriminelle. For å møte denne utfordringen ble NCE Heidner Biocluster Cyber Security Program initiert.

- Pilotprogrammet brakte sammen representanter fra akademia, offentlig og privat sektor, start-up, organisasjoner og klynger, sier Løkken Stokke.

- De ulike aktørene satte konkurranse og interessekonflikter til side for å jobbe for et felles mål: å sikre frem-

tidens matproduksjon og -sikkerhet, fortsetter hun.

Bevisstgjøring og kunnskapsdeling på tvers

Bevisstgjøring som våpen har vært en sentral strategi i programmet. Deltakerne har blant annet lært at det er viktig å skape en kultur hvor ansatte og interessenter forstår viktigheten av cyber-sikkerhet.

- I programmet har vi sammen skapt god takthøyde for deling på tvers av avdelinger, organisasjoner og sektorer, forteller Løkken Stokke. Dette gjør det mulig for ulike aktører å dra nytte av hverandres

innsikt og erfaringer, i tillegg til at det fremmer sterkere samarbeid og innovasjon.

- Deling, trening og læring forblir nøkkelkomponenter. Sikkerhetsarbeid er en kollektiv innsats som vil kreve ved-

varende engasjement fra alle involverte parter, sier Løkken Stokke.

Veien videre

Kampen mot cybertrusler i matindustrien er langt fra over.

Det sterke samarbeidet som har blitt etablert, må fortsette å vokse og utvikle seg for å gjøre matindustrien bedre rustet til å møte det stadig skiftende trusselbildet.

PROGRAMFAKTA:

- 28 aktører.
- Over 70 mennesker har jobbet for å heve sikkerhetsnivået til matindustrien, som enten deltaker eller samarbeidsaktør.
- 6 måneder langt kompetansehevingsprogram bestående av kurs, webinarer, workshops, praktiske oppgaver og mentorprogram.
- Utviklet og ledet av NCE Heidner Biocluster og finansiert av Innovasjon Norge.
- Samarbeidsaktører: NTNU, Klosser Innovasjon, Norwegian Cybersecurity Cluster, Diri AS,

NSM, Cyberforsvaret, Næringslivets Sikkerhetsråd, Datatilsynet, The AC, Agrecruit og Swissexlinx.

Administrerende direktør i Klosser Innovasjon, Frank Larsen, og leder for AgriFoodTech i Klosser Innovasjon, Kristiane Haug Berg, legger frem sine planer for en Nasjonal hub for landbruksteknologi 6. juni 2023.

NASJONAL SATSING PÅ AGRIFOODTECH

I 2023 fortsatte det viktige arbeidet på agrifoodtech der landbruksteknologi er et stort og viktig satsingsområde. Her er det også store markedsmuligheter for norsk eksport.

Gjennom NCE Heidner Biocluster har bedriftene i næringen identifisert store markedsmuligheter ved å eksportere norsk landbruksteknologi.

Som et resultat av strategisk posisjoneringsarbeid, hvor blant andre bedriftene Geno, Tine, Norsvin, Os ID, FindMy og Norilia deltok, ble det meldt inn behov.

- I sammenheng med arbeidet som er gjort så må vi nå evne å løfte de gode bedriftene helt fram til internasjonal suksess,

sier leder for Agrifoodtech i Klosser Innovasjon, Kristiane Haug Berg.

- Det norske markedet er for lite og bedriftene mangler kommersialiseringskompetanse og -støtte, sier Haug Berg.

- Ikke minst så må vi få fram denne teknologinæringen som spennende for investormiljøene, fortsetter hun.

Haug Berg påpeker at etablerte norske agrifoodtechbedrifter har store og gode muligheter for eksport.

- Landbruksteknologi er et stort og viktig satsingsområde. Vi skal ta tak i teknologi for bærekraftig mat og skape en leverandørindustri, sier Frank Larsen, administrerende direktør i Klosser Innovasjon.

Innlandsporteføljen

I juni 2023 ble Innlandsporteføljen lansert. Dette er en fylkeskommunal satsing som skal løfte fram de viktigste grønne innovasjonsprosjektene i fylket som har størst mulighet til å lykkes med eksport og verdiskaping.

Agrifoodtech er plukket ut som ett av fire viktige satsingsområder for Innlandet.

Agrifoodtech Norway

En nasjonal hub for landbruksteknologi ble presentert på lanseringen av Innlandsporteføljen.

Leder for Agrifoodtech i Klosser Innovasjon, Kristiane Haug Berg og

administrerende direktør i Klosser Innovasjon, Frank Larsen, fortalte hva som er gjort, hva som skal gjøres og hva som er ambisjonene. Det skal bygges opp et strategisk leverandør-utviklings- og eksport-program innen agrifoodtech. Dette for å støtte og utvikle leverandører og leverandørnettverk i Innlandet og nasjonalt.

Programmet skal øke innovasjonen, forbedre kvalitet og bærekraftighet, i tillegg til å styrke konkurransedyktigheten til leverandørene i verdikjeden.

- Bedriftene må skaleres opp og flere må tørre å satse på et internasjonalt marked, sier Haug Berg.

Kronprins Haakon og landbruks- og matminister Sandra Borch på agrifoodtech-besøk på Langhus i juni.

BÆREKRAFTSLØFT FOR DEN GRØNNE BIONÆRINGEN

NCE Heidner Biocluster inviterte i 2023 til Sirkulær og bærekraftig; et bærekraftløft for bedrifter i den grønne bionæringen.

- Det er helt essensielt å løfte bærekraftarbeidet nå om aktørene i verdikjeden for norsk matproduksjon skal styrke konkurransekraften og holde seg relevante fremover, sier daglig leder i NCE Heidner Biocluster, Brit Rønning Johansen.

NCE Heidner Biocluster lanserte høsten 2023 et skreddersydd kompetanseprogram i bærekraft og sirkulærøkonomi for bedrifter som jobber med eller leverer teknologi eller andre løsninger til matproduksjon, matindustri og annen landbasert bioindustri.

Formålet er å løfte arbeidet med bærekraft og dermed konkurransekraften til medlemmene i klyngen – og andre sentrale aktører i verdikjedene.

- For mange bedrifter i bionæringene sakter akterut

når det gjelder bærekraftarbeidet, eller man samarbeider ikke nok på tvers i verdikjedene, forteller Rønning Johansen.

- Da klarer vi ikke å skape de løsningene som faktisk monner. Dette løftet må gjøres sammen, og problemstillingene må diskuteres i fellesskap, fortsetter hun.

Hvor bærekraftig er din bedrift?

I forkant av programmet fikk bedriftene tilbud om å få kartlagt sin bærekraftsmodenhet.

Målet med programmet var at deltakerne skulle øke kompetansen på bærekraft og gjøre grep i egen organisasjon tilpasset deres «modenhet».

- Dette fagfeltet utvikler seg fort med stadig nye krav, forventninger og endrede regelverk. Vi har laget et program hvor medlemmene blir oppdatert på siste beste praksis, lære av ekspertene, diskutere og bygge nettverk med andre i samme situasjon, sier Rønning Johansen.

- I Sirkulær og bærekraftig gikk vi i dybden med fire

samlingspakket med intensive økter med de beste ekspertene. Bedriftene fikk også oppleve inspirerende bedriftsbesøk og bedrifts-case-diskusjoner, sier hun.

Viktig å holde seg oppdatert på bærekraftsfeltet

Programmet er utviklet for ledere, styremedlemmer eller ansatte med særlig ansvar for miljø, samfunn eller økonomi i en virksomhet i den grønne bionæringen, og som ønsker å øke sin kompetanse og holde seg oppdatert på utviklingen.

EU har vedtatt en taksonomi for bærekraftige aktiviteter. I Norge har Åpenhetsloven nettopp blitt gjeldende, og direktivet om bærekraftsrapportering (CRSD) er på trappene.

- Vi har gått fra at bærekraftarbeidet er frivillig til å bli

mye mer lovregulert. Alle bedrifter vil måtte forholde seg til dette, ikke bare de store. Det som var bra bærekraftsarbeid for tre år siden, er ikke nødvendigvis det i dag, forteller Rønning Johansen.

Nå kommer nye lovkrav knyttet til bærekraftskommunikasjon, rapportering og dokumentasjon. Det vil også komme nye krav for økt sirkularitet med krav til produsentansvar, gjenvinnbarhet og bruk av gjenvunnede ressurser i produkter, for å nevne noe.

Bærekraft kan gi nye forretningsmuligheter

Det som ikke har kommet så godt frem i den offentlige debatten, er at bærekraft også kan gi nye forretningsmuligheter.

Rønning Johansen trekker også frem andre fordeler

med å ha en god plan på arbeidet med bærekraft.

- Skal du tiltrekke deg fremtidens arbeidskraft må du vise at du har en bærekraftig forretningsmodell. Ellers går du glipp av de beste kandidatene, mener hun.

Ledende bedrifter og eksperter bidrar på samlingene

NCE Heidner Biocluster samarbeider med flere kompetente miljøer om de ulike workshopene, som NHO Mat og Drikke, SpareBank1 Østlandet og Norsk Senter for Sirkulær Økonomi. KPMG bidro med kompetanse. Innovasjon Norge støttet utviklingen og gjennomføring av programmet.

NCE Heidner Biocluster er den eneste klyngen i Norge som tilbyr sine partnervirksomheter EU-rådgivning innen grønn bioøkonomi og bærekraftig matproduksjon. EU-rådgiver Linn Dybdahl gleder seg til å åpne for nye prosjektmuligheter for klyngens partnerbedrifter.

SIKRET FORTSETTELSE AV TILBUD OM EU-RÅDGIVNING

Innovasjon Norge sikret i 2023 NCE Heidner Bioclusters satsing mot å styrke klyngepartnerens mulighet og kompetanse til å søke prosjektfinansiering gjennom EU-systemet.

NCE Heidner Biocluster fikk i 2021 på plass egen EU-rådgiver. Med bakgrunn i svært god effekt skal Innovasjon Norge bidra til å finansiere tilbudet videre de neste fire årene.

Ettertraktet tilbud

- Dette betyr mye, sier Brit Rønning Johansen, daglig leder i NCE Heidner Biocluster.

NCE Heidner Biocluster er den eneste klyngen i Norge som tilbyr sine partnervirksomheter EU-rådgivning

innen grønn bioøkonomi og bærekraftig matproduksjon.

- EU-rådgivning har senket terskelen for mange, økt bevisstheten om mulighetene og blitt et ettertraktet tilbud, fortsetter Rønning Johansen.

- Vi er glade for at resultatene fra EU-arbeidet i klyngen overbeviser i så stor grad at Innovasjon Norge bevilger støtte og sikrer at vi kan tilby dette også videre, fortsetter Rønning Johansen.

NCE Heidner Biocluster har innovative løsninger som ligger tett opptil EUs strategier som Green Deal og Farm to Fork. Klyngen er en attraktiv samarbeidspartner i prosjekter som skal bidra til å nå målene i disse strategiene.

- Vi ser en stor økning i antall henvendelser fra aktører både internasjonalt og nasjonalt, som ønsker å samarbeide med oss, og ha klyngen og klyngens partnervirksomheter med som partnere i EU-prosjekter, forteller Linn Dybdahl.

- Vår europeiske gullsertifisering bidrar også til dette, sier hun og viser til NCE Heidner Bioclusters Gold Label in Cluster Management Excellence.

Synlige resultater

Flere av klyngens partnere har benyttet seg av rådgivningstilbudet. Noen har også lyktes

med å nå opp i EUs «Champions League» for bedrifter, EIC Accelerator, slik som Digifarm som fikk 60 millioner gjennom ordningen.

Ekstra prosjektressurser til ditt prosjekt

Gjennom NCE Heidner Biocluster har partnerne også tilgang på prosjekt-

ledere og -koordinatorer med ulik spisskompetanse i innovasjonsselskapet Klosser Innovasjon.

Selskapet kan blant annet bidra med nettverk, innovasjon, kommunikasjon, og forretningsutvikling med utgangspunkt i bærekraftige forretningsmodeller.

AKTIVITETER OG MÅLOPPNÅELSE

Hovedmålet til NCE Heidner Biocluster er å styrke medlemsbedriftenes internasjonale konkurransekraft. I tillegg skal klyngen være et utstillingsvindu for bærekraftige løsninger innen matproduksjon.

66

Medlemmer og samarbeids-partnere

13

Nye innovasjons-prosjekter

Genteknologi

har fått mye fokus i 2023, både i klyngen, landbruksnæringen, samfunns-debatten og i politikken. Temaet ble særlig aktualisert av at både flertallet i det norske Genteknologiutvalget og EU-kommisjonen foreslo betydelige lettelser i regelverk for bruk av genredigering. Eventuell oppmykning av reglene vil ha stor betydning for medlemmene i klyngen – særlig genetikkbedriftene som utvikler plante- og husdyrgenetikk.

Sammen med prosjektleder for genteknologi i klyngeadministrasjonen Sigrid Bratlie har Norsvin, Geno og Graminor vært hyppig i media og på andre arenaer for å belyse hvordan genredigering kan styrke norsk bioøkonomi og matproduksjon samt hvor viktig det er med muliggjørende regulatoriske rammevilkår for teknologien.

6

Nye internasjonalisering-prosjekter

221

MNOK utløste FOU-/ innovasjonsmidler fra virkemiddel-apparatet

58

MNOK utløste midler fra EU

Internasjonale klyngeaktiviteter

Arbeid med EU-søknader som *BioProFUN* og *SoilHack*. (*BioProFUN* er en søknad om et samarbeidsprosjekt til Horisont Europa, mens *SoilHack* er en søknad til EU's Mission på jordhelse). Det er også jobbet med EU-søknader til EIC Accelerator.

Tett samarbeid med Food & Bio Cluster Denmark, med studiebesøk for utveksling av erfaringer. Vi har også samarbeidet om en stor konferanse – *Food & Bio Global summit* med deltagere fra Europa, USA og Sør-Korea. Vi jobber videre sammen for å få frem flere EU-søknader.

Aktiviteter i samarbeid med svenske RISE og Agtech2030.

Tettere samarbeid mellom nordiske og baltiske klynger gjennom *Agri & Food Nordic working group*, med aktiv deltagelse fra Norge, Sverige, Island, Danmark, Finland og Litauen.

Gjennom Land møter hav har vi vært involvert i *Mission Arena Gothenburg* og paneldebatt om industriell symbiose.

Etablert kontakt med en av de andre syv agrifood-klyngene i Europa som har ECEI gold label – Agri Sud-Ouest Cluster i Frankrike.

77

Klyngeaktiviteter organisert av klyngen

14

Nye internasjonale klyngeaktiviteter

42

Arrangementer

4

Nye kompetanse-prosjekter

8

Internasjonalisering-prosjekter

Kommunikasjon

40 nyhetssaker
13.342 beøk på heidner.no
1255 følgere på Facebook
698 følgere på LinkedIn
15 nyhetsbrev

NCE HEIDNER
Biocluster

Norwegian Centres of Expertise